

BENE ZOLTÁN-PORTFÓLIÓ
a Magyar Művészeti Akadémia 2019-2022. évekre szóló művészeti ösztöndíj
elnyerésére kiírt pályázatához

Krónikás ének

Pető Bálintnak

Ejnye, de kurva meleg van, mondta Nyáry Lőrinc kapitány félhangosan, és megtörölte verejtékező homlokát. A keze fejről aztán az izzadtságot a csizmája szára mellé csapta a porba, azzal a mozdulattal, ahogyan orrának tartalmát szokta csata közben, mikor nincs idő hosszasan bibelődni. Elnézett a szolnoki síkon, s látta a gyülekező pogány hadat odakint. Idebent meg a franciakóros spanyolok, taljánok, németek, csehek. Zsoldos katonák. Hogy gebednének meg! Kinn a farkas, benn a másik farkas. Bárányok errefelé nincsenek. Ezt már az egyik hajdú morogta, miközben elment a kapitány háta mögött és kihásított egy hasábot a várparancsnok köré kövesedett aggodalomból. Figyelte a kapitány, ahogy a törökök serényen állítgatják föl falrontó zarbuzán ágyúikat, egyiket a másik után, mint valami halálos orgona sípjait. Azzal lövik majd a várfalakat. Azt a szakaszt is, amelyiken éppen Nyáry Lőrinc izzad, ahogyan a talján gróf, a barátgyilkos Castaldo izzadt Erdélyországban, miközben azt írta a császárnak, hogy „jobban félek hadinépeimtől, mint a töröktől...” Félt Nyáry Lőrinc is. Mind az ezerháromszáz nyomorult külhoni martalócától félt. Ezek is olyanok, mint Castaldo ebei: „olyan kegyetlenséggel vannak mindenütt, hogy a nép inkább a töröknek lenne szolgálja, mintsem saját házát lakja. Minden tekintet nélkül öldösik le a parasztokat, minden holmijukat elhurcolják, a házukat lerombolják és így kegyetlenkednek mindenütt. Én már semmiképpen sem tudom gyalogos zászlóaljaimat rendbe szedni.” Olyanok ezek is, szúrta a szót odvas fogai közt Nyáry Lőrinc, mintha ismerte volna az orvgyilkosságért nemessé emelt talján grófnak, Erdély kormányzójának levelét, olyanok ezek is, mint az állatok. Mind olyan, az összes véres pénzen vásárolt spanyol, talján, német meg cseh fegyveres. Most bezzeg békén vannak, mert beszartak a töröktől. Csak a fegyvertelen parasztok ellen bátrak. Rohadnának meg! Két napja még gyűjtogattak, fosztogattak, mióta viszont itt a kontyos, behúzódtak újra a falak közé. Nyáry Lőrinc kiköpött, aztán eltaposta a nyálát. „Én már semmiképpen sem tudom gyalogos zászlóaljaimat rendbe szedni.” Ezt írta a zsoldosvezér, Fráter György gyilkosa a császárnak. Irhatta volna Nyáry Lőrinc is. Nem írta. Csak verejtékezett és köpködött, sötéten méregette az ostromra kész oszmán hadat, s még sötétebben saját embereit. Két óra múlva aztán eldördültek az ágyúk. Hádím Ali budai pasa ágyú. Két héttel azután, hogy Arszlán bég tönkreverte a bécsi király hadát, a felmentő sereget. Nyáry Lőrinc tudta, hogy magára maradt és semmi esélye. Talán ezernégyszáz rettenthetetlen vitézzel tehetne valamit, de ezzel az ezernégyszázzal, akik közül az ezerháromszáz idegenajkúval bánni sem tud, mert lenézik, mert csak dúlásra valók, ezzel a védérről ugyan mihez kezdjen? Fanyar íz tolult a szájába. Ezekkel semmi esélye. A száz magyar meg legfeljebb hősi halottnak jó. Dobó segíthetne még, ő azonban Egerrel van elfoglalva, nem küld embert, nem küldhet. Üzenetet küld helyette. Hogy tartsa magát őszig. Télen a pogány nem harcol, mert fázik. Tartsa magát, óvja Egert, a Felvidék kapuját. Víz és falak védik, huszonnégy ágyúja van, tartsa magát. Nyáry Lőrinc keserűen olvasta a levelet. Dobó könnyen beszél. Mit ér a felszerelés, mit ér az erőd, ha nincs hozzá ember? Dobónak nincsenek zsoldosai, csak néhány sváb pattantyúsa, a többi magyar. Dobónak nem kell kurafi zsebrákokkal küzdenie nap mint nap! Nyáry Lőrinc irigyelte ezért. Szeptember első napján pedig, amikor megérkezett Kara Ahmed és Szokolli Mohamed serege is a vár alá, a szolnoki kapitány felvette az utolsó kenetet és amiközben átjárta a szentség, besárgult az irigységtől, amit Dobó iránt érzett. Minden nap omlottak a falak, s éjjel nem volt, aki visszarakja. Visszalöni visszalöttek, de csak úgy tessék-lássék, hitetlenül. Tudta Nyáry Lőrinc, hogy közeleg a roham, s a rohamot a Halál vezeti majd, elkerülhetetlenül pontos csatabárdjával aprítva a védőket, sikolya és kacagása Egerig hallatszik majd. Asszonyi ölekre gondolt ekkor és ízes vaddisznósültekre, zamatos borra és szépcsengetésű zeneszóra, a pacsirta dalára

gondolt és a szarvasbika méltóságteljes alakjára, ahogyan előbukkan egy erdei tisztáson a hajnali ködből. A lovak vágója merült föl emlékezetének odvaiból és a sólyom vijjogása, mielőtt lecsap a zsákmányra, és a kék erek is eszébe jutottak, az úri asszonyok combjának belső oldalán, a hamvas, áttetsző bőr alatt kacskaringózó kék erek; és a parasztlányok kemény melle és fenéke is előtolakodott benső rétejeiről valahonnan, s megkísértette az ördög. Hiába tesszük, uram, súgta abban a pillanatban fülébe az egyik hajdúja, aki szemének rebbenéséből kiolvasta gondolatát, hiába tesszük! Losonczi is megtette Temesvárnál. Szabad elvonulás helyett levágták mind egy szálíg az embereit. Vele együtt. Tudod te is, kapitányom! És Nyáry Lőrinc tudta, noha nem egészen hitte. Mégis megkeményítette a szívét, mert Dobó István szakállát haragosan cibálta az északi szél. És dühös lett ettől a szolnoki kapitány, olyan mérhetetlenül dühös, hogy továbbra is visszalövetett a törökre, mint tette az első naptól, csak attól fogva kevesebb óvatossággal és elszántsággal. És saját ágyúinak kórusa közepette olyan keménnyé keményedett Nyáry Lőrinc szíve, akár a németalföldi mesterek csiszolta gyémánt, és nem hasadt meg, pusztán megszűnt dobogni, mikor egy hajnalon éppen a magyar naszádosok szöktek meg a Tiszán. Nem a spanyolok, nem a németek, nem a csehek és nem a taljánok. A magyar naszádosok. A naszádosok mind szarcsimbókok, legyintett erre egy másik öreg hajdú, aki sokszor látta már, miként fordul ki az emberből saját belsősege. Megfigyelte, hogy olyankor a felmetszett hasú teremtmény csodálkozó tekintettel vizsgálja magát, majd igyekszik pusztá kezével visszagyömöszölni beleit tulajdon hasüregébe, de azok minduntalan kikisiklanak az ujjai közül, körülötte gyomorforgató szarszag lengedez; s az efféle látványok kiváló emberismerővé változtatták – amellet, hogy bölcsé tették és mélabússá. Nyáry Lőrinc tisztában volt a helyzettel. Számított arra is, ami ezután következett. A lovasok még azon az éjszakán átúszattak a Tiszán, ahogyan előre látta, a gyalogosokért pedig visszatértek a szökevény naszádosok, így szeptember havának negyedik reggelén Szolnok várában Nyáry Lőrinc kapitány tartózkodott csupán ötven kipróbált hajdújával. Ott álltak a bástyák tövében, arcukra sötét vonalakat festett a közelgő enyészet. Szökhettünk volna, szólt fennhangon, miközben a zarbuzán ágyúk muzsikálásba fogtak, senki nem vetett volna ránk követ. Nem jutottunk volna Losonczi sorsára, mert a Tisza nádasait nem járja a pogány, az elnyelt volna minket, hogy megvédelmezzon. S ha így döntünk, már holnap este árokpartra teperhetnénk valami bögyös menyecskét és az ura meg a gyerekei szeme láttára magunk alá gyűrhetnénk, egymás után hatolhatnánk egyazon húsba, és egymás mocskát hordozhatnánk utána az ágyékunkon. Így tehetnénk, mert a bajtársaink is így tesznek most. Így élnek, eddig is így cselekedtek valahányszor teheték. Hallom a sikolyokat és a gyerekek sírását, ami a nyomukban jár. Mi azonban maradtunk. Ti azért, mert túl sok csatában jártatok már, belefásultatok és szemetekben megpattantak az erek a sok szenvedéstől és fáradtságtól, sebektől és haláloktól. Én azért maradtam, hogy ne kelljen Dobó szemébe nézmem. És azért is, Isten a tanúm rá, mert tegnap reggel megszűnt dobogni a szívem. Halott vagyok már, noha járok és beszélek és lélegzem. Halott vagyok, halottak vagyunk. És Nyáry Lőrinc utolsó szavai után páncélt öltött, majd összehordatta a vár udvarára az összes marhákat, minden ingó vagyonát az erődnek, összehúzatta az ágyúkat is ugyanoda és megtöltötte vasdarabokkal, láncsal és apró golyóbisokkal, égetett cserepekkel. Mindezekkel elkészülvén bort és pálinkát ivott az embereivel, azután várakozott csendesén. Arra várt, hogy az oszmán sereg megvilágosodjék. A zarbuzánok dönögtek, Nyáry Lőrinc izzadt. A hajdúk szomorúan nézték a tengerkéken hullámzó eget a fejük fölött és a talpuk bizsergett, szemük égett, behegedt sebeik fel-felparázslottak. Egyszerre elhallgattak az ágyúk, a pogány észrevette, hogy nem lövünk, jegyezte meg egy hajdú tárgyilagosan. Csakhamar hallották is a közeledő janicsárok agáinak vezényszavait. S mikor a fal hasadékaiban és a bedöntött kapukban feltűntek a török fejek, Nyáry Lőrinc kiadta a tűzparancsot, ugyanakkor maga vetett csóvát a vár összehalmozott vagyonára, amely fellobbant és egyetlen lobbanással finom szemcsékké porladt. Közben a kartácstűz ördögi pusztítást végzett a betoduló ellenség soraiban; több száz janicsárt szaggattak szét, csonkoltak meg a láncok, vasak, torkokat hasítottak fel a cserepek, de az elesettek és sebesülten összeroskadók helyébe új vérszomjas támadók termettek, és az egymással vállvetve várakozó magyarokra rontottak. Rövid tusában levágták valamennyit, Nyáry Lőrincet legelőször. A kapitány különös hangot hallatott, melléhez szorította a kardját, s

elzuhant, akár egy kidöntött nyárfa. Estére zápor mosta el a kormot és a vért a várudvar kövezetéről, s reggel a török gyalogosok temetni kezdték az ötven lekaszabolt hajdút és a kapitányukat. Mikor a sírba akarták hajtani, akkor vették észre, hogy Nyáry Lőrinc még lélegzik. Megleپödtek, dühük felhorgadt. Nem ütötték agyon, mert annyira böszítette őket sok vitéz harcosuk értelmetlen és fájdalmas halála, sok-sok sebesültjük kínszenvedése, hogy úgy vélték, túl könnyű büntetés volna mindezért a gyors halál. Bosszúért lihegtek. Hádím Ali pasa elé vitték a testet, amelyben rózsaszín fényvel pislákol az élet. A pasa saját rabjának tekintette Nyáry Lőrincet, és tulajdon arabus orvosával meggyógyíttatta. Midőn felépült és megerősödött, Sztambulba küldte, majd onnan tovább Kis-Ázsia kietlen vidékeire, ahol egy malomban dolgozott éveig, mint az állatok. Órlőkövet forgatott, akár a szamarak, szakadt róla a verejték, izmai pattanásig feszültek, minden tagja sajgott, recsegett, ropogott – ám a szíve nem dobbant meg egyszer sem. Soha. Halott maradt. Lélegzett, fájt, járkált, evett és ivott, de halott volt. Mikor pedig egy szerencsés esztendőben megszökvén a rabszolgasorból, kalandos, kanyargós utakon visszajutott Magyarországra, a szíve akkor sem kezdett ismét dobogni. Hallotta, hogy Dobó megvédte Egert, mégis börtönbe vetették felségárulásért, látta, hogy mindenféle romlás és dulás és füstölgő romok... Nyáry Lőrinc szája akkor megtelt valami fanyar ízzel, s mikor köpött, vér csorgott le az állán. Lecsorgott a mellére, onnan a kirepedezett földre hullott. Nyáry Lőrinc nézte. Mikor fölemelte a fejét, látta, hogy a messzeségben Szolnok vára lobog, mint egy délibáb. A vár fokán lófarkas zászló lengedez. A hajdani kapitány zajt hallott a háta mögöl, sarkon fordult. Két talján zsoldos vonszolt a hajánál fogva egy keresztény nőt a mezőn keresztül. Nyáry Lőrinc ebből végleg felfogta, hogy hazaért. De lehet, hogy mindezt már csak álmodtam, fejezte be a történetet a vénséges éhenkórász, s remegő kezével egy falat kenyeret tolt fogatlan szájüregébe.

Tiszatáj 2007. június
Az év novellái 2008. antológia
Továbbmondott történetek című kötet (2011)
A századelő novellái (2017) című antológia

Hétköznapi hősök

Zé úgy találta, a Szaladi kocsmá azon a napon is tele van hétköznapi hősökkel, akik halált megvető bátorsággal szállnak szembe az étellel, különösen annak árnyékos oldalaival. Fittyet hányanak a riogatásokra, melyek az elfogyasztott szeszekkel egyenes arányban korai halált jósolnak számukra, eltökélten küzdenek meg a hajnali gyomorégéssel, a reggeli első feles visszakívánczolásával, a dohányfüsttől száraz torok szűnni nem akaró, fárasztó és gyakorta fájdalmas kaparásával, a vesék és a máj rakoncátlankodásával. Egy részük esténként vakmerően néz szembe az asszonnyal meg a gyerekekkel, másik hányaduk a hajdanvolt család máig kísértő emlékeivel kel birokra, s mindannyian mindig a bizonytalanná és képtelenné kulimászosodó világgal. Zé szívében rokonszenv ébredt ezek iránt az emberek iránt, akik hétköznapiak voltak, egyben hősök. Kis híján kért egy kört az egész kocsmának a lófogú pultostól, ám mielőtt szóra nyitotta volna a száját, a születése óta a fejében bujkáló, többnyire kiismerhetetlen, ezúttal éppen goromba hang lecsillapította: mit eszel, mit iszol akkor holnap? Tényleg, mit is, kérdezett vissza Zé. Ezzel a pillanat nagyszerűsége elillant, a Szaladi kocsmá heroikus csillogása megkopott, a hétköznapi hősök átlagos alakokká silányodtak, Zé elméjében pedig határozott formát öltött a hétköznapi jelző és a hős főnév között feszülő kibékíthetetlen ellentmondás. Megadta magát a sorsnak, kért egy kisfröccsöt meg egy kávét, csöndesen elhúzódott a legtávolabbi sarokba, a mellékhelyiség ajtaja mellé. Paradoxon, búgta benne a hang. Zé, noha szomorúság töltötte el, nem ellenkezett. Az enyhén csípős ammóniaszag sem zavarta. Ugyanakkor önmaga előtt is igyekezett titkolni, mennyire szeretné, hogy újra hatal-

mába kerítse a kétes elragadtatás, a hétköznap hőseit lássa a szeszeket szürcsölő vendégekben, szíve hevesebben verjen, arca kipiruljon, táguljon a horizont.

Elkortyolta a kisfröccsöt meg a kávé, kelletlenül fölállt, hazaballagott. Ötoldalnyi fordítónóvaló várta. Ordítani tudott volna, annyira semmi kedvet nem érzett a munkához. Bekapcsolta a televíziót. A reggeli magazinban hétköznapi hősökéről beszélgettek, mi több: meg is mutatták őket országnak-világnak. Zé nem melázott, nem bénázott, élt a lehetőséggel, s alaposan szemügyre vette a mindennapok eme héroszait. Valóban egyértelműen hétköznapiak tűntek, ezzel szemben semmi sem utalt hősi voltukra. Suta szavaik erősítették ezt a benyomást. Zé lehunyta a szemét, hogy ne lássa az agresszív arcú műsorvezető nőt és átlagosan különleges vendégeit, csak a hangokat hallja, a beszélgetést hallgassa, elmerüljön a mondatokba, semmi egyéb ne jusson el a tudatáig.

Fél óra múlva ébredt, elmacskásodott tagjait hosszan-hosszan nyújtóztatta, ropogtatta, föltápáskodott, főzött egy kávé. A konyhaablak nyolcemeletnyi magasságából elé tárult a megszokott univerzum. Rügyező fák alatt kövér kutyákat sétáltató nyugdíjasok, egyik-másik padon számos szatyortól övezve bóbiskoló hajléktalan, a garázsoltok előtt munkásruhás férfiak sietve nyelik apró üvegek tartalmát, a játszótéren néhány fiatalasszony társalog, körülöttük kölykök kergetőznek, a benzinkútnál két furgon és egy luxusautó tankol, a troli visítva fordul be a végállomásra, varjak csapatai kóricálnak a satnya fűvön, galambok és csókák illetik magukat. Zé, orrában a kávé illatával, idillinek érezte a látványt.

Törvényszerűen megszólalt a telefonja. Régóta figyelte már eme jelenséget. Tapasztalati úton arra jutott, ha kellemes hangulatba merül, bizonyosan ez történik. Ilyenkor azzal vigasztalta magát, halálos ágyán majd elmondhatja, élete során végigvezetett egy teljes indukciót: valahányszor csak idilli érzet képződött benne, mindahányszor csörögni kezdett a mobilja, következképpen az idill minden esetben telefonhívást indukál. Úgy vélte, Bakonyi Szalonna uraság, alias Lord Francis Bacon nagy meglegedésére szolgálna ez a szükségszerűen igaz konklúzió. Már amennyiben a tudomására jutna. És Zé lelke mélyén halványan élt a remény, hogy ez valamiképpen lehetséges, ám íziben elfojtotta az érzést, mielőtt elharapózhatott volna. Fölvette a készüléket. Sürgettek. A megrendelőnek még hamarabb kell az anyag. Zé tudomásul vette. Utána erősen káromkodott. Ezt követően újabb, ezúttal többadagos kávé főzött. Miután lefolyt a fekete lé, bögrébe töltötte, kis cukorral ízesítette, azzal nekilátott a munkának.

Délután háromkor küldte el az elektronikus levelet a kész szöveggel. Az öngyilkossági statisztikák és a szerelmi bánat összefüggéseit taglaló szociálpszichológiai tanulmány elkészült fordításával elégedett volt, emellett elcsigázott és éhes. Leszaladt a sarki bisztróba, gyorsan evett három melegszendvicset, aztán újfent betért a Szaladi kocsmába, néhány fröccsel öblíteni.

A lófogú pultos éppen belemerült a bejárat fölé rögzített televízióba, szájtátva figyelte, ahogy olajosan csillogó bőrrű, bikinis lányok másznak ki egy medencéből. Pár nappal korábban szerelték föl a képernyőt, a lófogú pultos azóta a délutánjait keresztretjtvény-fejtés helyett tévénézéssel töltötte, s a vendégekre még kevésbé ügyelt, mint korábban. A kiszolgálás határozottan kellelenné és vontatottá vált. Zét ez most fikarcnyit sem zavarta, ezúttal türelmes volt és fölszabadult.

Miután elérkezett az ideje, a megszerzett és megszolgált fröccsel a legtávolabbi sarokba húzódott, a mellékhelyiség ajtaja mellé. Csöndesen iszogatót, rá-rápillantott a képernyőn nevetgélő lányokra, akiket éktelenül sütött a nap és rosszarcú férfiemberök kerülgettek.

– Szépek, de hamisak – szólt a szomszéd asztalnál orrát a sörös korsóba lógató fiatalember.

– Való igaz – helyeselt Zé. – Arról nem is beszélve, hogy túlságosan sokáig teszik ki magukat káros UV-sugárzásnak, következképpen most még szép és feszes bőrük egy évtized múlva megráncosodik és meglöttyed, s ha még az sem lesz elegendő figyelmeztetés számukra, azaz még akkor sem hagynak föl az ártalmas napon-heverészéssel, hát inkább előbb, mint utóbb szarkómák alakulnak majd ki rajtuk, amitől aztán rútul és kínok között elpatkolnak.

Az ifjú szomszéd erre fölállt, átült az asztalához.

– Minden nő hamis – mondta. – A hajuk igazából nem olyan színű, amilyennek látod, és ha kihámozod őket a ruháikból, meglepődsz, mennyire mások, mint ahogy elképzelted. A mellük kisebb vagy nagyobb, mint vártad, vagy egyáltalán nincs is, a seggüket csak a szűk nadrág tartja egybe, ha lehúzd róluk, szertefolyik. Vagy épp ellenkezőleg: óvatosan, vágyakozva levetkőzteted a rüfkét, de ahol formás női popsit reméltél, férfisegre hajazó fokhagymagerezdekre lelsz...

– Előfordul ilyesmi, valóban – hagyta rá Zé.

– Mondom! – köszöntötte Zére korsóját a fiatalember. Miközben kortyolt, kiugró ádám-csutkája csaknem átlukasztotta a bőrét.

– Munkája sincs az embernek és a nőkben sem bízhat – jegyezte meg kicsit később. Elmerengett, letörölte a szája széléről a sörhabot, majd kijelentette:

– A munkához értek, a nőkhöz viszont nem.

– Aki ezeket írja – bökött Zé a televízió felé –, az se ért sokat hozzájuk.

– Vagy nagyon is – vélekedett a másik.

– Végül is – vont a vállát Zé.

– Én négy évig éltem együtt egy nővel – mesélte a fiatalember. – De három napja elhagyott. Először kiment dolgozni Németországba, úgy fél éve, aztán egyszer hazajött. Akkor még szeretett. Most meg levélben közli, hogy ennyi volt. Miért nem mentem vele, akkor nem történik ez. Pontosan így írta, pontosan így!

– És valóban, miért? – érdeklődött Zé.

– Akkor még volt munkám. Nem akartam itt hagyni a biztosat a bizonytalanért. Aztán egy hónapja kirúgtak, viszont akkor már ott nem volt hely, ahol a nőm dolgozik. Heidelbergben.

– Jártam ott – jelentette ki Zé. – Szép város, impozáns várral, csinos folyóval, a hegyoldalon futó ösvényekkel. Az utcai zenészek magyarok és lengyelek, meg csehek. Jó söröket mérnek és rengeteg az egyetemista.

– Az én kedvesem pincérnőnek ment ki, azokat a jó söröket csapolni – motyogta az ifjú. Zé nyomban megérezte, hogy baj van, tett egy bizonytalan mozdulatot, de nem tudta megakadályozni. Újdonsült barátja úgy csuklott össze, mint a colostok, lefordult a székről, elterült a mocskos kövön, mintha leütötték volna. Zé mellé térdelt, ahogyan a filmekben látta, megtapintotta a pulzusát. Mivel nem érzett semmit, rázni kezdte a vállát. A férfi ernyedten hevert, rá se hederített Zé igyekezetére.

– Hívd a mentőket! – szólta Zé a lófogú pultosnak.

– Mi lett vele? – kérdezte egy fellazult arcú, középkorú nő.

– Elájult, gondolom – válaszolt Zé.

– Remélem is, hogy nem fíngott ki, banyek – mondta a lófogú pultos. – Az én telómon egy forint sincs, gyíkom, hívjad te a mentősöket.

– Azt bátran lehet pénz nélkül – morogta Zé, közben azonban már tárcsázott. – Mennyi is a szám?

– Mennyi, no, mennyi a szájad? – vihorászott egy rojtos gallérú zakó.

– Egyszáznégyes – közölte valaki. – Egy, nulla, négy.

Zé nyomkodta a gombokat. Megkönnyebbült, mikor kicsöngött, még inkább, mikor fölvették. Elhadarta, amit tudott.

– Mindjárt itt lesznek – közölte a Szaladi kocsmá vendégeivel, akik közül ketten-hárman időközben odajöttek hozzá, nézegették a földön fekvő testet.

– Mi a fene lehet vele? – kérdezte újra a fellazult arcú, középkorú nő.

– Elájult – hörögte valaki. – Ezt mondta ez a faszi, nem hallottad? Ő csak tudja, nem?

Egy magas, idősebb úr Zé vállára tette a kezét. Zé ránézett. A savós színű szemeken kívül a drapp baseball-sapkára lett figyelmes, amelynek anyagát körben mintegy kétujjni vastagon itatta át a ritkás hajzaton termelődő zsír. A simlire is jutott belőle. Zé úgy érezte, fölfordul a gyomra, holott soha életében nem volt finnyás.

– Szerintem meghalt a komád – vélekedett a baseball-sapka.

– Nem a komám – suttogta Zé, közben igyekezett szabadulni.

– És ha szívinfarktusa van? – vetette föl valaki.
– Masszázsolni kell – javasolta egy másik.
– Masszázs, mi? – vihorászott a rojtos gallérú zakó. – Folyton a töcskölésen jár az eszetek, baszkikáim!

Ekkor léptek be a mentőápolók. Zében csak utólag tudatosult, hogy nem is hallotta a szírenát. Azt is csak később rekonstruálta, hogy ezt-azt kérdeztek tőle, mielőtt hordágyon elvitték az alélt fiatalembert. Ivott egy felest az ijedtségre. A fellazult arcú, középkorú nő mellé somfordált.

– Ha szeretnél lenyugodni, megdughatsz – súgta a fülébe.

– Most inkább nem – koppantotta vissza a poharat a pultra Zé.

– Köcsög – sziszegte a nő.

– Na, bazmeg – dörmögte Zé.

– Hé, hölgyel beszélünk, hölgyel, vagy mi a faszom! – emelte föl a hangját egy borotvált koponya.

– Akkor dugd meg te – mormolta Zé.

– No, akkor már inkább *vagymiafaszom* – köpött egyet a mosogatóba a lófogú pultos. – És kuss legyen, vagy kihívom a yardot és nem adok többet inni annak, aki *hülyebaromállat!*

A Szaladi kocsmában olykor, s nem csupán vásár- és ünnepnapokon, késeltek embert, következésképpen a lófogú pultos tökéletesen tisztában volt azzal, mit kell tennie, ha a hangulat veszélyessé válik, vagy ennek előjelei mutatkoznak.

– Nem kell ugatni folyton – mondta békülékenyen a borotvált koponya. – Meg nem is hozzád szótam, veled nincs bajom, tes'ver.

Zé fizetett.

– Seggfejek ezek – kacsintott a lófogú pultos.

– Azok – bólintott Zé. Kifelé menet a borotvált koponyára sandított, az meg, mihez tartás végett, rávicsorította kékes-sárgás fogsorát.

Otthonról megint fölhívta a mentőket. Bemutakozott, elmondta, hogy ő hívott segítséget a Szaladi kocsmába, érdeklődött a kórházba szállított fiatalember hogyléte után. Ide-oda kapcsolgatták, míg megtudta, melyik osztályra vitték. Úgy határozott, meglátogatja.

Kicsivel múlt hat óra, mikor odaért. Nagy nehezen megtalálta a kórtermet. Az ifjanc hanyatt feküdt a kórházi ágyon, infúziót kapott. Eszméletlen volt. Zé sokáig keresett egy orvost. Bármilyen megteszi, gondolta, nem válogatna, csak ráakadna legalább egyre. Ha rezidens, az se baj, mit bánja ő. Végül a nővérszobában talált egy nővért. Köszönt, kihívta a folyosóra, elcsalta a kórteremig, amelyikben a fiatalember feküdt. Rábökött, hogy ő érdekelné.

– A nevét nem tudja? – kérdezett vissza a nővér.

– Nem. Én hívtam ki hozzá a mentőket.

– Nem rokona?

– Nem – ismerte be Zé szégyenlősen.

A nővér arca meglágyult. Zé azonnal tudta, hogy vele most kegyet gyakorolnak.

– Kimosták a gyomrát, tele volt valami szar nyugtatóval. Meg akart halni a nyomorult.

– Öngyilkos akart lenni?

– Nyilván. Nyugtató és altató, szokásos recept. Ha nem hozzák be, valószínűleg meghal. Mondjuk, ha otthon esik össze, biztosan vége. Kivéve, ha nem egyedül lakik.

– Egy kocsmában történt – mondta Zé.

A nővér megvetően mérte végig.

– Ez nem tartozik rám – vonta föl tetovált szemöldökét. – Akar még valamit?

Zé maga sem tudta, akar-e még bármit is. Hezitált egy kicsit, vajon akadékoskodjon-e, megossza-e kételyeit a nővel. A kurta idő alapján, amit együtt töltöttek, a rövid dialógus nyomán úgy hitte, nem feltétlenül öngyilkosságról van szó, pusztán arról, hogy ez a szerencsétlen, elkeseredett fiú valóban nyugtatni akarta magát a nyugtatóval meg a szesszel. Végül inkább nemet intett a fejével, elköszönt, elkullogott. Pár lépés után eszébe jutott, hogy kellett volna adnia valamit a

nővérnek, legalább egy ötszázast, ha többet nem is, végtére is azt beszélük, ez a szokás, csakhogy mire visszaért a nővérszobába, már nem volt ott senki.

– Nem baj, legalább lesz pénzem ennivalóra holnap is – vonta le a következtetést. – A fordítás ára úgyse jön meg a jövő hétnél előbb. Ha át nem csesznek megint, mint a múltkor.

A kórházi folyosókon pizsamára húzott köntösökben tébláboltak nyüzött ábrázatok. Jellegzetes szag terjengett. Zét az általános iskolára emlékeztette, biztosan a kötelező védőoltások miatt. Nyusziszem, ötlött az eszébe, nyusziszem! Nem tudta, mi is az pontosan, de túvel okozzák, annyi szent.

Kényelmesen, lassan sétált hazáig, Makkosház városrészéig, amit a helyi napilap néhány-szor a város Harlemének nevezett. Szürkült az ég alja, mikor elhaladt a Szaladi kocsmá mellett. A borotvált koponya a becsületsüllyesztő előtti padon ült, üveges szemekkel nézte a kezében tartott üveget. A fellazult arcú, középkorú nő a szomszédos padon aludt, blúza lecsúszott, látni engedte a vállán szív alakú anyajegyét. Zé megtorpant, nézte a két embert. Hol az egyiket, hol a másikat. Különös, meghatározhatatlan érdeklődéssel szemlélődött.

Valaki a vállára tette a kezét. Zé megfordult: egy magas, idősebb úr állt mellette. A savó-színű szemeken kívül drapp baseball-sapkája keltette föl Zé figyelmét, amelynek anyagát körben mintegy kétujjnyi vastagon itatta át a ritkás hajzaton termelődő zsír. A sapka alól kikandikáló szürkébe játszó tincseket ugyancsak. A simlire is jutott belőle. Zé ismét úgy érezte, fölfordul a gyomra, holott soha életében nem volt finnyás.

– A maga barátját vitte el a mentő, nem?

Zé nem vitatkozott.

– De.

– És jól van már?

– Még él.

– De már nem sokáig?

– Nem tudom.

– Hm. Igen. Ezt nem tudhassuk – bólogatott a drapp baseball-sapka. Zé búcsút intett, hazaindult.

Kimerülten rogyott a kanapéjára, agya üresen zakatolt. Az aznap fordított, az öngyilkossági statisztikák és a szerelmi bánat összefüggéseit taglaló szociálpszichológiai tanulmány, valamint a valóság között igyekezett párhuzamot vonni, ehhez azonban túlságosan elnyűttnek érezte magát. Bekapcsolta a tévét. A reggeli műsort ismételték. Hétköznapi hősökrol beszélgettek. Ezúttal is megmutatták őket. Zé pedig újfent élt a lehetőséggel, hogy alaposan szemügyre vegye a mindennapok héroszait. Megint egyértelműen hétköznapiak tűntek, ezzel szemben most sem utalt semmi a hősi voltokra. Suta szavaik szintén ezt a benyomást erősítették. Zé lehunyta a szemét, hogy ne lássa az agresszív arcú műsorvezető nőt és átlagosan különleges vendégeit, csak a hangokat hallja, a beszélgetést hallgassa, elmerüljön a mondatokba, semmi egyéb ne jusson el a tudatáig. Álmában a Szaladi kocsmá kövén feküdt, hanyatt. A fellazult arcú, középkorú nő masszírozta lemeztelenített mellkasát, a rojtos gallérú zakó a háttérben nevetgált, a lófogú pultos a képernyőt bámulta, amin egy dagadó izmú, ám lányos arcú fiú ölelgetett félmeztelen bakfisokat, a mellékhe-lyiség melletti asztalnál, a szinte tapintható ammóniaszagban az agresszív arcú műsorvezető nő beszélgetett elmélyülten az öngyilkossági kísérletről mint olyanról a fiatalemberrel, akit a Heidelbergben dolgozó kedves elhagyott, s akinek az inge alól gumicső lógott ki, és a gumicső végét egy borotvált koponya igyekezett letuszkolni Zé torkán.

Kortárs 2014. január

Az év novellái 2015

Kurta élet című kötet (2016)

Ferde tornyok

A Szent Dömötörrel elnevezett székesegyház előtt sártengerré duzzasztotta a port az őszi eső. Tavasszal még színes lobogók csattogtak és gondosan köszörült lánzsahegyeken csillant meg a napsugár, nyalka legények táncoltatták paripáikat, kunok szenderegtek mokány lovaikon, s almukban meg-megpödrödték a bajszukat, a ferences atyák kedvtelve imádkoztak a sokaságba ve gyülve, s közben azon töprengtek, milyen füveket csomagoljanak a hadnak, ki ne felejtse nek egyetlen hasznos fajtát se. Az egész városban, de különösen a Palánkban hemzsegték a katonák, akár kidobott kenyérhéjon a hangyák. A temesvári ispán hadi népe, a nándorfehérvári főkapitány emberei és az erdélyi vajda kísérete parádézott az utcákon föl s alá, hogy káprázott belé a polgárok szeme. A leányok arca folyvást pirosodott, ahogy lopva figyelték a délceg fegyvereseket. Egyik-másik dalia időnként leugrott a lováról, s szégyentelenül a bokrok meg a fák, sőt, olyik a házfalak tövébe vizelt, nemigen törődve szerszáma takargatásával – az erényes szegediek alig győzték a fehérszínű szobák mélyére zavarni, s az erkölcsök megállíthatatlan romlását panaszkodni az egeknek. Mint méhkas, amelybe rablódarázs jutott, fölbolydult az egész város. Mikor azonban Hunyadi János, vagyis az ő egyetlen, jól megtermett személyében egyszerre három főméltóság – erdélyi vajda, nándorfehérvári főkapitány és temesi ispán – bevonult a háromtornyú templomba, s nyomában Újlaki Miklós, testi-lelki jó barátja, vajda- és ispántársa lépdelt, az egész városra súlyos, várakozással terhes csönd borult, mint hermelinbunda az úrasszonyok fedetlen keblére reggeli ébredéskor.

Hunyadi nehéz, csizmás léptei visszhangot vetettek a székesegyházban, az alacsony, drága méhviasz- és olcsó faggyúgyertyák kormától szürkellő-feketellő boltívek alatt a hadvezér az oltár elé vonult, s ott szent esküvessel megesküdött, hogy Isten segedelmével visszazavarja az oszmánli törököket Ázsiába. Újlaki Miklós pedig nagy komolyan bölintott minden egyes szavára, a papok füstölőket lóbáltak, a püspök buzgón osztotta az áldást, ajkai szüntelen és hangtalan mozogtak. Amíg Hunyadi beszélt, Szent Dömötör templomában mindenki érezte az idők fennkölttségét. Az egymáshoz préselődő népek lélegzetvisszafojtva füleltek, el ne mulasszanak akár csak egy fél hangot is. Amint a hadúr elhallgatott, mint sóhaj szakadt föl az öröm száz és száz torokból.

A templomfalakon keresztülszűrődő zajra odakint is újra morajlani kezdett minden és mindenki, a Tiszán ringatózó halászhajók megszívták az orrukat a zsbongás hallatán, s pillanatra kibillenve egykedvűségükből, igazítottak egyet hálókön. A kunok fölriadtak lovuk nyergében, egymásra sandítottak, s elégedetten hümmögtek. Hunyadit maguk közül valónak tudták, atyja a keleti hegyek karéján túli kun testvérek közül érkezett az országba, s maga a győzhetetlen vezér is értette a kun szót, ha beszélni már nehezen is beszélte a nyelvet.

– Ennek az öntéstalajra épített, süllyedő, rozoga székesegyháznak és három ferde tornyának helyén egyszer hatalmas, kéttornyú, vörös falú dóm fog állani – szólalt meg ebben a pillanatban Ambrus mester, a csizmadia. – És amikor pára ereszkedik a városra, annak a két sudár, szál-egyenes, megrendítően magas toronynak a felső háromnegyede szépen beleveszik a ködbe. Úgy tűnik el benne, mint amikor az ujjadat a tejbe mártod, testvér. Az oroszlanok, amelyek a kapuját fogják őrizni, mancsuk között a koronát tartják, s időről időre akkorát ásítanak, hogy csaknem kiakad az állkapcájuk.

– Részeg vagy-e, Ambrus? – kérdezte a mellette álló, fehér szakállú öregember.

– Részegítő ez a pillanat, Mihály – mosolygott a csizmadia.

És amikor Hunyadi döngő léptekkel jött kifelé a Szent Dömötör-székesegyházból, egyenesen a csizmadiához ment, megtorpant előtte, s érces, zengő hangján így szólott Szeged összegyűlt népéhez:

– Előbb szétmorzsolom a hitetleneket, utána megnézem, milyen az a híres Bizánc!

Ambrus lesütötte a szemét, és csak miután Hunyadi lóra kapott, emelte föl újra.

– Bár ne tévednél ekkorát – sóhajtotta, mielőtt bugyborékolva tört elő a vér a torkából, amelyet tollas nyílvesző ütött át.

– Halál a vészmadarakra! – ordította Újlaki Miklós legifjabb familiárisa, s intett az Edömér nevű halasi kunnak, leeresztheti az íjat.

– Boszorkánymester volt ez az Ambrus, nem részeg – magyarázta a Mihálynak szólított, ősz szakállú öregember a földön fetregő csizmadiához siető ferences barátoknak.

– A Szent Dömötör helyén emelkedő jövőbeli kéttornyú, véres falú templomról, meg annak kapuját őrző szárnyas-koronás oroszlánokról pusmogott – tette hozzá egy másik idős polgár. Kopasz fején gyöngyözött a verejték.

Ambrus mindkét kezét a torkára fonta, így próbálta visszatartani a vérét, az mégis úgy spriccelt elő az ujjai közül, akár a lefejezett kakas csonka nyakából, meghintette a körülötte toporgókat, tucatnyi báméskodó ingére, nadrágjára, hajára, orcájára fröccsent. Csak a ferencesek pilises fejére és barna csuhájára nem jutott egy csepp sem. A haldokló test rángatózott, rugdosott a lábával, egyre lassabban kapálta a port, mind erőtlenebbül szorította a gigáját, míg végül kiszenvedett.

Hónapokkal később a Szent Dömötörről elnevezett székesegyház előtt sártengerré duzzasztotta a port az őszi eső. A város csendes volt, a hadak rég elvonultak a Balkán irányába, ahol fényes győzelmeket arattak, a keresztények ujjongtak és örvendeztek szerte a világban. Csak egy év múltán szenvedik majd el a csúnya vereséget a Várna melletti síkon, ahol számos vitézzel együtt elesik a jó Ulászló király, Hunyadit pedig rövid időre a havasalföldi fejedelem, II. Vlad Dracul ejti fogságba, mert őt okolja a katasztróféért. De mindennek még nem érkezett el az ideje. Ahogyan tizenkét esztendő várta magára a leghíresebb nándorfehérvári ostrom, majd az azt követő pestisjárvány is, ami dicsősége trónusáról egyenesen a halál birodalmába taszítja a nagy Hunyadit. Most azonban még más idők járnak. Ősz van. Esik az eső. És a tavasszal indított hadjárat sikereinek híre éppen, hogy érkezett Szegedre.

– Mégse boszorkánymester volt az az Ambrus, csak eszetlen nyomorult – szúrta a fogai közt egy fehér szakállú öregember, Mihály néven ismert. Csatakosra ázott haja a homlokára tapadt.

– Azért gondolod, mert győzött a vajda? – kérdezte a mellette állingáló másik öreg, tekintetét a székesegyház zömök és ferde tornyain nyugtatva. Tar fejbőréen száz patakban futottak alá az esőcseppek.

– Azért, János, azért.

– S ha nem erre gondolt?

– Hát?

– Jövőre, vagy azután is elérkezhet a vereségek ideje, nem? Bármikor ránk szakadhat a baj.

– Elvették a kedvét a töröknek ezer évre, elhíheted – vélekedett Mihály. – Hunyadi teljesíti, amit ígért.

A Szent Dömötör-templom egyik tornyának keskeny ablaknyílásában megjelent a harangozó borostás fizimiskája. Ahogy fölfelé mászott, kikukkantott a térre. Megpillantotta a két ázott vénembert, s a fejét csóválta rosszallón. Látta, hogy rendre elnyílik a szájuk, nyilván diskurálnak, de még tiszta időben se hallotta volna, miről, nemhogy a szakadó eső neszezésében. Tiszta boldok ezek, gondolta.

– Meglehet – vont a vállát odalenn a Jánosnak nevezett kopasz öregember. – Hanem az bizony szentigaz, hogy akire Ambrus vére ráfröccsent, mind meggyógyult.

– Mert betegek voltak előtte? – vont föl a szemöldökét a fehér szakállú férfiú.

– Ki így, ki úgy – bólogatott a kopasz atyafi. – Egy asszony négy éve nem esett meg, s azóta gömbölyödik szépen. A Géza varga fia dadogott, de már folyékonyan beszél. Annak a félfülű sóhordónak, aki három zsákot bírt egyszerre, azelőtt folyton könnyezett a szeme, azóta viszont megszűnt a folyás. A Kódis gúnynevű városi poroszló vesszején meg olyan bibircsókók nőttek, akár a vénasszonyok orrán, de ahogy ráfröccsent a csizmadia vére, három nap alatt mind leszáradt.

– Ezt ugyan honnan tudod? – hördült föl Mihály.

– Maga mutatta – hűtötte le János.

– Előbb is meg utóbb is?
 – Igen. A nővérem füvesasszony. Ilyen bajjal mégse mehetett a ferences atyákhoz az kura-
 fi! Nem?
 – Ez igaz – ismerte el Mihály. – Akkor hát mégse egy agyalágyult volt ez az Ambrus? Én
 ugyan alig ismertem.
 – Nem ismerte azt senki! – legyintett János, majd, tar fejét vakargatva, hozzáfűzte:
 – Családja se volt, szava is alig. Hanem a vére! Az áldást hozott, az bizonyos.
 – Akkor meglehet, mégse vészmadár volt, hanem látó.
 – És meglehet, valóban két tornyú, magas, erős, gyönyörűséges templom épül majd itt
 egyszer, s oroszok strázsálnak a kapujában.
 – Sajnálom ezt a mostanit – tűnődött az ősz szakállú Mihály. – Megszoktam, szeretem.
 – Úgyse érzük meg ama másikat – legyintett János.
 Az eső, mintha betömtek volna egy égi nyílást, hirtelen elállt.
 – Álldogáljunk még egy keveset, hogy megszáradjunk – javasolta valamelyik vénség.
 A másik nem ellenkezett.
 Két bolond aggastyán, ahelyett, hogy behúzódtak volna valahová, az esőben pletykálnak,
 morogta magában a harangozó a toronyban, s meghúzta a kötelet. Hálaadó misére hívta a városi
 népet. A fészkes fene se tudja már követni, éppen miért lehetett hálálkodni, de húzta, húzta be-
 csülettel.

Tiszatáj 2014. augusztus, Itt maradni című antológia (2015)

Beteljesülés

1.

Először is ott van a Józsi, aki már nyitásra érkezik, iszik egy kólát, aztán átmegy a szomszédba a henteshez, ahol eszik hurkát vagy kolbászt, nagy szelet fehér kenyérral, legalábbis a hentes Csabi szerint így szokta. Utána lófrál a környéken, néha visszatér a presszóba, kávé iszik vagy újabb kólát, a köteg tízezres, amit a zsebéből húz elő, akár a matrioska-babák legnagyobb figurája a kisebbeket, úgy rejtí magában az öt-, két- és ezres címletű bankjegyeket. Az egészet széthajtogatja, kivesz a közepéből egyet, azzal fizet, mindig hagy borraivalót. Környékbéli kurta sétáiról olykor ilyen-olyan emberekkel tér vissza a presszóba, többnyire nyomban a sarokban, a vécé bejárata mellett álló asztalhoz vonul és előkotorja a zsebéből a pénzt, vagy apasztja, vagy duzzasztja a vagyont, gazdát cserélnek a színes papírok, de arra még nem tudtam rájönni, mivel kereskedik. És kereskedik-e egyáltalán? Lehet, hogy uzsorás. Bár az sem kizárt, hogy csempészárúval foglalkozik. Itt, a buszpályaudvar környékén mindig is lehetett a Balkán felől áramló, zárjegy nélküli cigarettát meg italt vásárolni mindenféle alakoktól. Gondolom, valahol a közeli tömbházak udvarán, netán valamelyik garázsban bújhat meg a Józsi-féle lerakat, ott tartja a cuccot, csak a fizetés zajlik itt, a kávézóban. Persze, csak akkor, ha nem uzsorás. Amennyiben az, nem kell raktár.

Aztán ott van a nagyszájú nő a lányával, ők háromnegyed hét táján érkeznek, harsányan beszélgetnek, kizárólag hülyeségekről, közhelyeket kántálnak komoly arccal és tágra nyílt szemekkel, és a Józsi évődik velük, amikor csak teheti. Anya és lánya egyaránt fölöttébb ronda, ezért duplán, triplán élvezik, hogy akad, aki kétértelmű célzásokat címez nekik. Pedig a Józsi csak hülyíti őket, ez nyilvánvaló. (Számukra nem az.)

Végül megérkezik Néni. A pultosok is így hívják, én is ezen a néven nevezem. Nagyon öreg, nagyon vastag üvegen keresztül szemléli a világot, de az arca még mindig szép. Szódát iszik és magozott meggyel bélelt kókuszgolyót fogyaszt hozzá minden áldott reggel. Fizetni nem szokott, a dióbél árát eszi-issza le. A diót nem ő termeszt, hanem a presszó tulajdonosa vásárolja föl

szemérmetlenül olcsón, mert töretlenül, Néni pedig otthon megtörögeti, megtisztítja, hetente hozza le az eredményt, a parányi agyakra emlékeztető dióbeleket, s viszi föl az újabb adag csont-héjast helyette. A presszóban csuda jó diós sütemények kaphatók, sok utcával arrébról is járnak ide miatta a népek.

Néni után a legkülönbözőbb emberek térnek be a nap folyamán kávéra, édességre, üdítő italra. Ha hideg van, melegedni, ha meleg van, a légkondicionálás kedvéért. Munkába menet, munkából jövet. Börtönőrök a tér túloldalán emelkedő börtönből, sofőrök a buszpályaudvarról, csencselők, kofák, lófrálók, diákok, utazók, érkezők. Én meg csak üldögelek egész nap, némán nézegetem őket. Hallgatom, amiről beszélnek, óránként iszom egy kávé és egy narancslevet föl-váltva, olvasgatok, szundikálok. Jobb dolgom nincs, mióta kirúgtak a hivatalból. Ha majd elfogy a végkielégítemem, elmegyek trógerolni.

– Ennek a Néninek se kutyája, se macskája – hallom egyszer a nagyszájú nőt. – Van vagy három ruhája csórikámnak. Szerintem amúgy zsidó.

– Én láttam nem egyszer itt, a rókusi templomban – veti közbe a Marika nevű pultos lány.

– Attól még lehet zsidó, nem? – kérdez vissza a nagyszájú nő. – A Józsi is cigány, mégis jó fej.

Marika erre nem mond semmit, nyilván kifogyott az érvekből. Én pusztán megfigyelő vagyok, nem avatkozom bele a dolgokba.

2.

Egy keddi napon, úgy délelőtt tíz óra tájban, Néni betoppant a presszóba, de nem dióbelet hozott. Egyenesen hozzám lépett, megszólított. Kicsit zavarosan beszélt, hosszan szabadkozott, közben alig-alig mert rám pillantani. Azt állította, jóra való fiatalember vagyok, s ő jó emberismerő. Nagy nehezen kihámoztam a szavaiból, hogy egy levél elolvasására kér. Nem mintha nem tudna olvasni, mentegetőzött, nagyon is tud, csak éppen annyira rosszul lát már, képtelen kislabilizálni az apró, kézzel írott betűket.

Miután ráálltam az olvasásra, leült az asztalomhoz, átnyújtott egy hosszúkas kopertát. A bélyegző szerint az Egyesült Államokból érkezett, a Minnesota-beli Minneapolisból. Kibányásztam a borítékból a papírost. Szép kézírással rótt sorok kanyarogtak egymás alatt.

– Kedves Margó! – kezdtem olvasni. – Ez, gondolom, Ön lehet.

Néni bólintott.

– Kedves Margó! Több mint ötven év telt el, mire rászántam magam erre a levélre. Bízom benne, hogy elér hozzád, hogy épségben, egészségben talál. Remélem, ha el is költöztél, akad, aki utánad küldi ezt a voltaképpeni vallomást.

– Nem költöztem el – suttogta maga elé színtelen hangon Néni.

Úgy tettem, mintha nem hallottam volna, folytattam:

– Nem tudom, miért érzem ezt a kényszerűséget, mindenesetre muszáj beszámolnom Neked sorsom alakulásáról. Nem fogom bő lére eresztetni, ehhez jogom sincs, tehetségem se nagyon.

Néni az asztal lapjára szegezte a tekintetét, fülét közel hajtotta a számhoz, hogy ne kelljen hangosan beszélnem. A kávégép bele-belevisített a fölolvadásba, a pultnál álló vendégek csörömpöltek a csészével, kanállal, a Kitty nevű pultos lány egy vörös hajú nővel, noha tél volt, bikiniről beszélgetett, Marika mosogatott, egy őszes halántékú, mackónadrágos úr krémet evett, Józsi a telefonján babrált elmélyülten.

– Miután átléptem a határt – olvastam – a szokásos rend szerint történt minden. Az ausztriai tábor után Németország, majd onnan Kanada voltak utam állomásai. Ausztriában még együtt voltam Jani Pistával, a fül-orr-gégésszel, de Németországba ő már nem tartott velem, álláshoz jutott a grazi klinikán, ahol egy régi osztálytársa dolgozott. Pár hétig, két-három hónapig reménykedtem, hogy utánam jössz. Aztán elkeseredve, dühösen odébbálltam. Dacosan és elszántan. A németekhez ismeretlenekkel utaztam, Kölnben töltöttem néhány hónapot, alkalmi munkákból éltem. Ott futottam össze Mester Mikivel, aki Kanadába toborzott embereket. Talán emlékszel

még rá: az érettségi előtt, 48-ban ment ki a nagybátyjával. A szülei akkor már rég nem éltek, ott maradtak a lágerben. Ő volt az a fiú, akinek folyamatosan és erősen reszketett a bal keze, állítólag még 1944 végén, Strasshofban kezdődött, az átmeneti táborban, s élete végéig nem múlt el. Utóbbi tanúsíthatom. Miki szüleinek az én nagyapám szerzett református iratokat, nem rajta múlt, hogy lefülelték őket a nyilasok. A lényeg, hogy Miki rögtön rám ismert és maga mellé vett. Így kerültem Kanadába.

– Kanadába – jegyezte meg Néni. Talán kérdezte, talán az információ megerősítésére várt, talán csak engem bátorított, pusztán nekem jelezte, hogy érti, amit olvasok, nincs probléma. Nem tudom.

– Igen, Kanadába – mormoltam.

– Egészen pontosan Ottawába érkezünk meg 58 elején – citáltam tovább. – Itt éltem 61-ig, Miki haláláig. Szívelégtelenség következtében hunyt el, rám hagyott egy kisebb vagyont, amivel én áttelepültem az Államokba. Először egy Park Rapids nevű városban éltem, Minnesotában, aztán 62-ben elköltöztem Minneapolisba, ami ugyancsak ebben az államban található. A Mikitől örökölt pénzből és a tőle tanult segítségével alapítottam egy építészeti céget. 70-re már több millió dollár forgalmunk volt. Igaz, ez annak is köszönhető, hogy 68-ban feleségül vettem egy saint paul-i, jól menő építészeti vállalat tulajdonosának kisebbik lányát. (St. Paul-t és Minneapolist Twin Cities-nek, Ikervárosoknak is nevezik, olyanok, akár Buda és Pest.) Üzleti érdekből tettem, Margó. Bár akkor már tizenkét éve nem láttalak, még mindig szerettelek. Azt hiszem, még most is így érzek. Ezért nem volt képem hazamenni akkor sem, amikor már baj nélkül megtehettem volna. Elárultalak 56-ban és elárultalak 68-ban. Szégyeltem magam.

Nénire pillantottam. Sem megrendülést, sem egyéb érzelmet nem véltem fölfedezni az arcán. Visszatértem a levélhez.

– A hetvenes években, túl a negyedik ikszen lettem apává. Két lányom és két fiam született. Később, az ezredfordulón ők vették át a céget. A feleségem 89-ben meghalt a United Airlines 232-es járatának balesetében, Sioux Cityben. Az apósomékkal évekkel korábban Denverbe költöztek. Minnie náluk járt, aztán a legidősebb lányunkat, Susant akarta meglátogatni Chicagóban, ahol az első évet kezdte az egyetemen. Nagyon magányos voltam én addig is, viszont attól fogva mindenki számára nyilvánvalóvá lett, hogy egyedül maradtam, sajnálkoztak felettem az ismerősök. A családom nem. A gyerekeim azelőtt sem enyhítették a magányomat, s a baleset után különösen nem. Mindig is sokkal-sokkal jobban kötődtek az anyjukhoz, mint hozzám, talán érezték, hogy sem az anyjukat, sem őket nem úgy szerettem, ahogyan kellene és ahogyan az elvárható lenne. Az az igazság, hogy számomra ők éppoly idegenek, mint minden, ami körülvesz immár fél évszázada. A nejem is az volt, a gyerekeim is azok. Magyarul meg se próbáltam megtanítani őket. Abban sem vagyok biztos, elért-e a tudatukig az a tény, hogy magyar vér is csörgedezik az ereikben. A Pinter név, noha nem fordul elő sűrűn, azért nem is ismeretlen angolszász területen, Pinter formában. Az egyik lányom szerint van ilyen nevű angol drámaíró is, én azonban sosem vonzódtam sem az irodalom, sem a színház iránt. A lényeg, hogy egy évtizede teljes visszavonultságban élek. Sosem vettem bele magam a dolce vitába, de az elmúlt időben a lábamat se nagyon teszem ki otthonról. Minek? Ausztriában még kíváncsi voltam, Németországban szomorú, de bizakodó. Kanadában pár hónapig többé-kevésbé jól éreztem magam. Azóta egyetlen percig se. Akár egy másik univerzumban is élhetnék. Ha nem volnék ilyen reménytelenül, makacsul büszke, nem tartanék itt. De sose tudtam helyrehozni egyetlen hibámat se, és már túl öreg vagyok ahhoz, hogy ez változzon.

Néni szája szélén ekkor mintha keserű, mégis gyöngéd mosoly játszott volna. Nem merem alaposabban megfigyelni, illetlennek éreztem. Inkább az utolsó előtti bekezdésre tértem:

– Elmúltam nyolcvan, az egészségem rendben van. Már sosem megyek haza, ez kétségtelen. Élve nem. Viszont a végrendeletemben kikötöttem, hogy a gyerekeimnek otthon kell eltemetniük. Ők mind becsületesek és a viszonyunk, ha nem is szoros, de korrekt, így biztos vagyok abban, meg fogják tenni, amit kérek. Egy hazai ügyvédi irodával már fölvettem a kapcsolatot, ők a sírhelyet megváltják hamarosan.

Ittam egy kortyot a narancslémből, hogy megnedvesítsem az ajkaimat. Néni levette a szemüvegét, gondosan, lassú mozdulatokkal törölgette a sáljával.

– Ennyit szerettem volna közölni Veled, Margó. Nem kérem, hogy válaszolj, nem érdemlem meg. Csak tudnod kell, hogy Neked volt igazad. Otthon kellett volna maradnom. Miattad és önmagam miatt egyaránt. A szerelmünk miatt és a meg nem született gyermekeink miatt. Az örökre elszalasztott beteljesülés miatt. Hibáztam. Nem kényszerítettem senki futásra, nem vettem részt az eseményekben, haragosom sem volt. Megszédültem egy lehetőségtől. Megbűnhődtem érte. Nem írom le, hogyan fizettem a hibámért, de megfizettem kegyetlenül, elhíheded. Látszólag boldog életem volt 56 után, igazából csapnivaló és nyomorult. Csakis én tudom, mennyire üres és a semmibe tartó...

Itt ért véget a szöveg. Keltezés, aláírás: Pintér Márton. Néni nem mutatkozott semmilyen érzélem. Nyugodtnak tűnt. A szemüvege újra az orrán, arckifejezése megfeszíthetetlen, rezzenéstelen. Kivette az ujjaim közül a levelet, összehajtogatta, az asztalon fekvő borítékba csúsztatta, eltette.

– Köszönöm a szívességét, nagyon, nagyon köszönöm – mondta, mielőtt távozott.

Józsí élesen, bántóan fölrohögött. Egy pillanatig azt hittem, rajtunk mulat, ám nem ez történt – csupán a telefonja szórakoztatta. Valójában fogalma sem lehetett arról, mi zajlott le az asztalomnál, nem értett egy szót se a fölolvásából sem ő, sem a többi vendég. Mindenki magával volt elfoglalva. Az a bárdolatlan nyerítés mégis szíven ütött, s még erősebb rokonszenvet ébresztett bennem Néni iránt. Úgy képzeltem, egész életében hűséges maradt, rendíthetetlenül. Ahogy idáig jutottam, igyekeztem gátat szabni a gondolataimnak. Az elzékenyüléstől ugyanannyira tartottam, mint a rám leselkedő tehetetlen dühtől. Sietve rendeltem egy kávét, hosszasan kavargattam, szűrőcsölgöttem. Elmélkedés helyett csak bámultam a semmibe.

3.

Néhány hét múltán, még mielőtt a végkielégítem nyakára hágtam volna, ajánlatot kaptam, s újra dolgozni kezdtem egy irodában. A presszóba ritkábban tértem be, bár nem lettem hűtlen, időnként továbbra is fölkerestem.

Úgy négy esztendővel az újvilági levél fölolvása után, egy tavaszi reggelen, éppen a feketét kortyoltam, amikor a mellettem álldogáló Józsival a következőt közölte Marika, a pultos lány:

– Képzeld, Néni, szegény, tegnapelőtt meghalt.

– Komolyan? Szerencsétlen... – Józsi érzékelhetően elszomorította a hír. Hangjából őszinte sajnálatot hallottam ki. Lám, lám, nem rossz ember a Józsi, cikkant át az agyamon, de nem volt időm ezen tűnődni.

– Nem tudja az igazi nevét? – kérdeztem Marikát. – Valamilyen Margit, ha nem tévedek.

– Igen, Margit. Mihályi Margit.

Ezek után könnyen kiderítettem, mikor lesz a temetés.

Úgy éreztem, ott a helyem.

Verőfényes tavaszi napon egymagam kísértem Néni az utolsó útján. Nem az állami temetések egyszerű koporsójában feküdt, s a sír, amibe leengedték, nem a szegényeknek járó sivár, ijesztő gödör volt. Mikor a hant már csinosan domborodott és elhaltak a Miatyánk utolsó szavai, a pap elbúcsúzott tőlem, a gyászolótól, én adtam némi pénzt a sírásóknak, végül elrendeztem a koszorúm szalagjait a fejfa körül. Ezenközben döbbenetesen vettem észre, hogy a szokásosnál nagyobb kereszt vízszintes fájára nem egy, de két nevet véstek; az egyiket enyhén sötétbarnára pácolta az idő, a másik friss volt, mint a körülöttünk tomboló tavasz: *Pintér Márton (1931-2011)* és *Mihályi Margit (1932-2014)*.

Hitel 2015. július, Az év novellái 2016

A rongyember

„Lehúznak egyszer majd téged is
s nem tudod hova mész le
suhogó aknába visz a lift
tízezer napra s éjre
innen hol virág és fák és a föld
a fű és a fenti ég is
istenem mondod istenem
miért hát miért hát miért is
s mint kit a világ kint hagyott
se éj se nap se reggel
nem jönnek föl a csillagok
és már te sem jöhetsz fel”

Fekete Vince: Tízezer éj (részlet)

A kórházzzag ismerős undort keltett, az olajfestékkal kent, mocskos falakon számtalan alakzatba rendeződtek a foltok. Hogy leküzdje rosszulletét, ezekre koncentrált: az egyik birkát, a másik tehenet formáz, a harmadik olyan, akár Ausztrália, körülötte a déli tengerek megannyi szigete szepelözi a valaha tükörsima felületet. Hiába próbálta elterelni a figyelmét, öklendezni kezdett, meddőn, kínlódva. Enyhén meggörnyedve egy ablakfülkébe somfordált, homlokát az üvegre tapasztotta, várta, hogy csillapodjon a háborgás ott, belül. Jóllehet a sűrű másnapok révén nagy gyakorlatra tett szert a rosszulletek terén, jól kezelni sosem tanulta meg a problémát. Halálfélelemtől szorongatva, izzadva dermedt mozdulatlanra, várta, hogy múltjék el, szívódjon föl végre a gyötrellem. A kórház udvarát leste, a fakó foltoktól tarka pázsitot, a szürke kavicssal szórt sétányokat. Gondozatlan virágágyások, kusza díszbokrok és zöldellő fák között fürdőköpenyes betegek totyogtak. Némelyik állványt tolt maga előtt, az állványon infúziós zacskó függött, a zacskóból kanyargózó műanyag cső a köpeny ujjában tűnt el, szállította a gyógyító oldatot az erekbe. Másoknak a köntöse alól, az ágyékuk tájékáról tekeredett elő vékony csövecske, de ebben a folyadék nem a végükhöz csatlakoztatott és zsebben hordott tasakból a test irányába, de pontosan fordítva áramlott. Műtőslegények és beteghordók dohányoztak lombok alatt, rokonlátogatók tébláboltak elveszetten a padok között, óriási, fekete macskák kószáltak a kertben. A látvány elhomályosult, majd kiélesedett. Enyhült a tortúra, gyomra, nyeldekklője megnyugodott. Kiegyenesedett, letörölte homlokáról a hidegverítéket. Kicsit még maradt az ablakban, álldogálni keveset, míg végleg összeszedi magát.

– Valami baj van? – érintette meg a vállát egy könnyű kéz. Megfordult. Vonzó arcú nő állt mögötte, valódi szépség. Aggódó tekintettel fürkészte, s ettől valami édeni melegség áradt szét az ereiben. A nő halványkék, belebújós ingféleséget és ugyanolyan színű nadrágot viselt, a lábán papucs – mintha az imént kelt volna ki az ágyból, s még pizsamában flangálna.

– Némiképp rosszul vagyok a szagtól. Nagyon régen és nagyon rövid ideig dolgoztam klinikán... Nem szerettem... A szagot azóta se.

– Általában így vannak ezzel az emberek – mosolyodott el a pizsamás nő, minden bizonynyal nővér. – Beutalták, vagy látogató?

– Látogató vagyok. A feleségem a nőgyógyászaton fekszik.

– Odakísérem. Hányas kórterem?

– Hetes.

Elindultak a folyosón.

– Hogy hívják?

– Satai. Satai Márton.

– Úgy értem, a feleségét.
– Gabriella. Horváth Gabriella.
– Nem volt hozzá szerencsém – a nővérke szabályos, hófehér fogsort villantott. – Már meg is érkeztünk!

Csakugyan a hetes számú kórterem előtt torpantak meg. Sátai elmotyogott egy köszönömöt, mielőtt belépett. Nyolc ágyat számolt össze, az ajtóhoz bal felől legközelebb esőben feküdt a felesége. A többiben nagy hasú nők.

– Szia – leült az ágy szélére. – Minden rendben?

Gabriella bólintott.

– A körülményekhez képest.

Sátai mondani szeretett volna valami biztatót. Vagy legalább vicceset, de csak a toroka kapart az öklendezés nyomán. A feje megint sajogni kezdett és egyszerre azon kapta magát, arról ábrándozik, milyen jó lenne tudni, hogy hívják azt a nővért, aki ide kísérte. Akkor tovább őrzi az emlékezetét, mint névtelenül. Ezt tapasztalatból tudta. Az anonim ismerős hamarabb feledésbe merül. És Sátai nem akarta, hogy feledésbe merüljön az a jelenés...

– Mikor csinálják? – szorította meg a felesége kezét lagymatagon.

– Nemsokára.

Előkotorta a hátizsákjából a narancslevet, az ágy melletti asztalkára helyezte.

– Hoztam ilyet.

– Köszönöm. Jól fog esni – Gabriella gyöngéden elmosolyodott.

– Nemrég elvittek egy ágyat a teremből – mesélte. – Az egyik szobatársunk épp vizsgálaton járt, mikor két kórházi fickó berontott, szétszedte, elvitte. Amikor visszatért az a várandós asszony, nem volt hová lefeküdnie. Két órán keresztül gubbasztott a sarokban, azon a vacak, fémvázás széken, ott, ni, mire hoztak neki egy ágyat. Pedig mi nyomban szoltunk az ügyeletesnek.

– És miért vitték el? – érdeklődött Sátai.

– Az nem derült ki.

– Fasza – csúszott ki a száján.

– Jó napot! – két asszonyság tűnt föl a kórterem ajtajában, ugyanolyan ruhában, mint a szépség, aki Sátait idekísérte. Csakhogy ezek csúnyák voltak. Az egyik túl kövér, a másik túl sovány. Slamposan, unottan Gabriella fekhelyéhez slattyogtak, a sovány leakasztotta az ágy végéből a kórlapot, hümmögve vizslatta, sóhajtozott, ciccegett, s egy tollal pipákat rajzolt egyes sorok végére. A másik mesterkélt együttérzéssel kezdett duruzsolni Sátai feleségének:

– Hamar túl lesz rajta, kedves, rutin dolog, elhiheti.

Gabriella lesütötte a szemét. A nővér Sátaihoz fordult. Úgy mérte végig, akár egy véres kést, tekintetében gyanakvás és megvetés.

– Maga kicsoda?

– Sátai. Sátai Márton vagyok, a férj – emelkedett föl Sátai. A nővér lebiggyesztette az alsó ajkát, mintha azt mondta volna: ja, vagy úgy, no és akkor mi van?

– A felesége holnap hazamehet – közölte valami különös, bántó éllel. Már-már becsmélően ejtette a szavakat, tele szemrehányással, lenézéssel. Gabriella nyomban elpityeredett.

– Na, ne féljen már, mondom, hogy nem veszélyes! – bizonygatta ingerülten az ápolónő. Pufók arca fénylett az izzadtságtól.

– Úgy látom, maguk szeretnék volna ezt a gyereket, ugye? – szólalt meg ekkor a sovány nővér bizonytalanul, az alkatához nem illő, mély tónusú hangon.

– Erről van szó – sziszegte Sátai dühösen. Gabriella szepegése zokogássá erősödött.

– Nem kell úgy elkeseredni, majd lesz másik! – gügyögte erre esetlenül, nyilván nyugtató, vigasztaló szándékkal a sovány nővér. Közelebb lépett Gabriellához, hogy gögicséljen neki suta melegséggel. Sátai nem hallotta, mi mindent mond, mert a kövér nővér szárazon, ridegen felszólította:

– Maga most menjen el!

Ügyefogyottan szedelőzködött. Alig hallhatóan, sebtiben köszönt el. Szinte menekült a kórteremből.

Egyenesen a büfébe sietett. Érezte, hogy hamarosan megint előveszi a rosszullét. Ezt megelőzendő jó erős kávéért kért, némi kis cukorral és tejszínhabbal.

– Ennyi volt? – kérdezte valaki. Odapillantott: a gyönyörű arcú nő kavargatott egy csésze feketét az egyik könyöklőnél.

– Elküldtek – húzódott mellé Satai. – Viszik műteni.

– Abban a teremben várandós kismamák vannak – jegyezte meg a szépség, s a hangjából Satai némi pajkosságot, de minimum pajtasságot vélt kihallani.

– Ő is az volt, de meghalt benne a gyerek – közölte komoran. – A kilencedik héten, ha minden igaz. Néhány nappal ezelőtt, azt hiszem.

– Sajnálom – a nővér arcvonásai egy múló pillanatra valóban szánakozóvá rendeződtek, hogy egy másodperc töredékével később már újra barátkozó, cinkos kifejezést öltsenek.

– Én is – hörpölte föl a kávéját Satai. – Most megyek. Viszlát!

– Vigyázzon magára! – szólt utána a nő dallamosan, s ettől Satai kénytelen volt megszaporázni a lépteit, pedig (vagy éppen azért, mert) legszívesebben maradt volna, diskurált volna, elhívta volna egy presszóba, este tízkor megfogta volna a kezét, tizenegykor már csókolt volna a száját és a nyakát, azt a szép, fehér, lágyan ívelő nyakat... A kurva életbe, gondolta, nem tudok más lenni, mint aminek születtem. Sosem szabadulhatok önmagamtól...

A buszpályaudvar irányába indult. A kórháztól két sarokra beült egy kocsmába. Vodkát rendelt sörrel. Ledöntötte, kért még egy kört, aztán egy harmadikat, negyediket is. Buszról, hazautról addigra megfélekedezett. Az ötödik kört már másik kricsmiben fogyasztotta, s közben feszt a széparcú, jó alakú egészségügyi alkalmazott járt az eszében. A hatodik kör (és harmadik ivó) után, a hetedik kör és negyedik becsületsüllyesztő felé tartva hasított belé a fölismerés: végzetes hibát vétett. Bassza meg, káromkodott magában, a lóvé! Hátizsákjában ott lapult két boríték, az orvosnak és a nővérnek szánt összegekkel, s ő, marha, elfeledte átadni. Leült egy padra, előhúzta a koptartakát a zsák oldalsó zsebéből. Hirtelen ötlettől vezérelve az egyikből egy ötezrest, a másikkól egy ezrest vett ki, betette a tárcájába. Így pótolta az elivott pénzt. Mikor ezzel megvolt, fölkerekedett, ügetett vissza a kórházba.

Gabriella még aludt, ám a szobatársaktól megtudta, hogy a műtét sikerült, komplikáció nem adódott.

A műtét rendben van, hát persze, morfondírozott a folyosón. Műtét, bonyodalom nélkül. Ha viszont nem szépelgünk, hanem a nevéen nevezzük, akkor abortusz, még ha történetesen orvosi szempontból szükséges is. És ez maga bonyodalom.

– Kikaparták belőle a halott magzatot, vagy mi – suttogta az ablakban, ahová behúzódott. – Voltaképpen engem kapartak ki belőle... Legalábbis részben...

A halántéka lüktetett, a szája kiszáradt. Odalent zöldültek a lombok, virágok nyíltak a kavicsos fölszórt utak mentén, az égbolt még utoljára fölragyogott a leselkedő szürkület előtt. Üresen tátongott az udvar. Satai gyöngé, remegő békességet érzett, miközben szemlélődött. S akkor a közelítő esthomály fölidézte benne azt az alt hangot, amint formálja az alapvetően tárgyilagos, mégis részvétellel terhelt szavakat: „úgy látom, maguk szerették volna ezt a gyereket.” Hát, a fene tudja, gondolta Satai.

– A fene tudja, hogy szerettem volna-e – motyogta maga elé.

Gabriella, Satai úgy hitte, nagyon is. Ő maga azonban hol igen, hol nem. Most, hogy már nincs, talán jobban, mint korábban, amikor még volt. Erre az ötlött eszébe, hogy amennyiben nem kikaparják, de halva születik ez a gyerek, mennyire más lenne a helyzet. Le lehetne liftezni a prospektúrára, nézni azt a piciny, élettelen testet. Formája lenne a veszteségnek, s nem maradna ilyen alaktalanul ismerős, ilyen megszokottan meghatározatlan, annyira hasonló ahhoz a szorongáshoz, ami időtlen idők óta, legalábbis amióta az eszét tudja, benne fészkel. Az az apró tetem lehúzná magához, ezt tisztán érezte Satai, ez ott és akkor nem lehetett vitás. Valahol a koponyájában mormolni kezdett valaki, különös zenével, szaggatottan, akár egy sámán, akár egy ősi táltos:

„Lebúznak egyszer majd téged is / s nem tudod hova mész le / subogó akenába visz a lift / tízezer napra s éjre / innen hol virág és fák és a föld / a fű és a fenti ég is / istenem mondd istenem / miért hát miért hát miért is / s mint kit a világ kint hagyott / se éj se nap se reggel / nem jönnek föl a csillagok / és már te sem jöbetsz fel”

– Nem is akarok! – lihegte dacosan, azzal nekiveselkedett, megfeszítette ernyedt izmait, elrugaskodott az ablakból, kihúzta magát. Összeszorított foggal megkereste az orvost, aki a feleségét műtötte, szó nélkül a kezébe nyomott egy borítékot, s eliszkolt. Az első szembejövő nővért megállította, ügyetlenül átnyújtotta neki a hálapénzt, de már szaladt is tovább, némán, konokul. Remélte, hogy nem keverte össze a kopertákat, bár különösebben az sem zavarta volna, ha kiderül, mégis.

Amint kilépett a kórház kapuján, üde hang köszönt rá. Sátai odafordult. A szépséges ápolónő bíbelődött éppen a kerékpárja lakatjával. Már nem pizsamyszerű munkaruhát, hanem testhez simuló nadrágot és blúzt viselt.

– Nem inna velem valamit? – kérdezte a férfi ahelyett, hogy fogadta volna a köszönést. A nővér egyelőre egyetlen szót sem válaszolt, előbb kényelmesen kinyitotta a lakatot, ráérősen elpakolta, a táskáját nagy műgonddal eligazgatta a biciklikosárban, aztán komótosan és kimondottan kecsesen kifújta az orrát.

– Mehetünk! – jelentette ki végül.

– Nem nagyon ismerem ezt a várost – mondta Sátai. – Hová menjünk?

– Nem idevalósiak?

– Nem. Harminc kilométerre lakunk innen. Azért vagyunk itt, mert az ottani kórháznak még ennél is rosszabb a híre. A sógornőm tegnap hozta át a feleségemet, tegnap délután. Én dolgoztam. Ma déltől szabadságon vagyok.

– Menjünk a *Butterfly*-ba – javasolta a nő. – Egyébként Krisztina.

– Sátai. Sátai Márton... De ezt már mondtam, azt hiszem. Adja ide nekem, tolom szívesen.

A *Butterfly* ridegen modern, divatos kávéház volt, Sátai továbbra is vodkát ivott sörrel és hallgatott, Krisztina Martinit kortyolgatott szorgalmasan, és hosszasan pletykált orvosokról, nővérekről, betegekről, a bátyjáról, aki a város nevesebbik gimnáziumában tanít és keféli a végzős diáklányokat, az anyjáról, aki ugyanannak az iskolának az igazgatója, s az apjáról, aki halott. Autóbal esetben hunyt el, egy nőcskével az oldalán.

– Nem vár otthon senki? – szakította félbe Sátai.

– Nem – mosolygott Krisztina kacéran. – Tegnapelőtt tettem ki a szűrét a pasimnak, mert megcsalt.

– A köcsög.

– Nanál Busszal még haza?

– Nem akarok hazamenni – bökte ki Sátai. – Kicsit részeg vagyok és otthon semmi jó nem vár. Az anyósom két házzal arrébb lakik, árgus szemekkel figyel, mikor érkezem, kíméletlenül rám törí az ajtót, aztán magyarázkodhatok neki egész este, fél éjszaka. Meg hallgathatom a jajgatását, szipogását.

– Akkor ne menj haza – vonta meg a vállát Krisztina. – Nálam elalhatsz. Tényleg.

Sátai bólintott, és elindult benne a mozdulat, aminek a végeredménye az kellett volna legyen, hogy megfogja Krisztina kezét. Ám valahogy gellert kapott a szándék, vagy talán az izmai lázadtak föl, s elhatározták, ezúttal nem engedelmessé válnak, mindenesetre a mozdulat egészen máshová futott ki: Sátai egyszerűen megmarkolta a hátizsákját, fölpattant az asztaltól, és elviharzott.

– Mi lelt? Hülye vagy? – hallotta a háta mögül a szépen zengő, bár az italtól már kissé fátyolos női hangot. Nem értette, mit akar, így nem volt mit és miért felelnie. Futva távozott, fizetni is elfelejtett, úgy tört ki a *Butterfly*-ból, akár Zrínyi Sziget várából, s rohant keresztül parkokon, utcákon, a kórház irányába. Időközben leereszkedett az este, a gyér közvilágítás reszkető, halovány derengése bizarr hártját borította a városra. Emberek alig jártak, kóbor kutyák és szemetesekben turkáló fekete macskák vették birtokba a közterületeket. Sátai csak a kórház közelében lassított, nagyot hányt egy ház falánál. Amíg okádott, arra gondolt, Krisztina tartja a homlokát finoman,

légiesen. Megkönnyebbülnie mégsem sikerült. Aztán két sarokkal odébb, ahol megállt vizelni, meglepetten tapasztalta, hogy a farka kemény, alig bírja előbányászni, beszorult a nadrágjába. A pisálás nem egyszerű fölajzott állapotban, dűnnyögte maga elé. Mialatt hugyozott, képek kavarogtak előtte, a kavalkádban Gabriella és Krisztina mezítelen teste tekergőzött és vonaglott egy kórházi ágyban, egymásba játszó körvonalakkal, véresen, a fejük fölött földöntúli, gigászi infúzió a semmiből csüngve csöpögött a semmibe, s mindent ellepett a kórházzzag és az égető, kínzó fejfájás. Erre napokkal később is kitűnően, pontosan emlékezett, erre a hasogató fájdalomra. Arra azonban már nem, hogy miként tévedt az eldugott, elvadult kültelki parkba, ahol reggel, mocskos, bűdös rongyokból vetett derékaljon, bokor alatt ébredt. A hátizsákja eltűnt, az óráját hiába kereste. A ruháin kívül csak sajtó merevedése maradt meg és az érzés, hogy többé nem jöhet föl, immár örökre *lenn* marad, legyen bárhol is az a *lenn*, s legvégül az a szárazság a szájában, amit sem a bevedelt sör, sem a zaklatott álom nem tudott enyhíteni.

Forrás 2017. szeptember, Az év novellái 2018